Ч. 112. Львів, Неділя, дня 19. мая (1. червня) 1902. Річник VI.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:

в Австриї:
на цілий рік . . . . 20 кор.
на пів року . . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.

За границею:
на цілий рік 16 рублів або 36 франків
на пів року . . 8 рублів або 18 франків
Поодиноке число по 16 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска« — З Руслановиx псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Пересправи на два боки.

(+) В сім місяци став Будапешт головним огнищем політичного житя. Не тільки двір на той час з многими архикнязями поселив ся на той час в Буді а крім того дипльомати австро-угорскі і заграничні, спільні делеґациї відбували свою сесию, але й австрийске правительство часто з'їздило до Будапешту задля пересправ з угорским міністерством.

Міністер-президент др. Кербер з міністром скарбу і торговлї вели підчас свого побуту в Будапештї вельми пильно пересправи в справі австро-угорскої угоди, а як-небудь ще сї пересправи не доведені до кінця, а хід сих пересправ удержують в тайнї, то можна напевно стілько сказати, що вигляди успішного довершеня пересправ значно поправили ся і після всякої імовірности будуть небавом докінчені.

Розходить ся однак не лише о те, щоби обидва правительства погодили ся з собою, але щоби опісля австро-угорска угода і цлова тарифа були приняті обидвома законодатними тілами. Що на се кладуть в найвисших кругах велику вагу, вказують слова цїсаря сказані по делеґацийнім обіді до делеґата Мадейского: »Бажаю, щоби угода була конечно переведена і то парляментарною дорогою!« »Щоби міністри погодили ся, се вже моя річ«, сказав цїсар иньшому.

Однак на сїй дорозї як-раз висуває ся перепона, яку конечно треба усунути, щоби угода могла бути парляментарно переведена, а сею перепоною становище ческих послів задля язикового питаня. Др. Герольд ще в осени заявив в радї державній, що головний бій відбуде ся при австро-угорскій угодї, а голова клюбу др. Пацак недавно зазначив, що поки не буде полагоджене язикове питанє, не буде парляментарної розправи над угодою.

Тимто міністер-президент др. Кербер веде пересправи не лише з угорским правительством, але тепер навязує переговори з Чехами. Замітно, що ческі посли підчас побуту в Пештї, пересправляли з Сельом, що др. Крамарж тепер став головним поборником руху »Los von Rom« і в радї державній і в делеґациї, против котрого свого часу такі острі слова висказав архикнязь Франц Фердинанд, що після промови д-ра Крамаржа в делеґациї на сю тему півурядовий угорский Pester Lloyd ударив також у великий дзвін »Los von Rom« яко грізну небезпечність також для Угорщини, замітно дальше, що цїсар в часї делеґаций часто і довго розмовляв з ческими делеґатами, особливо з Крамаржом про его бесїду, замітно і се, що др. Кербер підчас останньої подорожи до Пешту пересправляв весь час з Крамаржом, опісля мав цїлогодинну нараду ві вторник з Пацаком і Крамаржом в Пештї, а дальші переговори мають бути ведені тепер у Віднї. Замітно на останку і се, що в останній делеґацийній промові др. Крамарж дав виразно зрозуміти, що Чехи готові дуже лагідно обійти ся з австро-угорскою угодою, наколи їм зробить правительство національні уступки.

Наслїдком всїх тих подій виринають тепер зовсїм рішучі вісти про змаганя до парляментизованя міністерства, себ-то, що теперішне урядниче міністерство д-ра Кербера має бути так перетворене, щоби замість деяких дотеперішних міністрів-урядників війшли міністри з посольских кругів і тут очивидно в першій лїнії висуває ся др. Крамарж. Вельми привітливі в останних часах зносини ческих послів а особливо д-ра Крамаржа з д-ром Бернрайтером і Штірґом вказують на те, що дійсно підготовляє ся якесь коаліцийне міністерство, хоч так ще недавно др. Крамарж відказував такому міністерству всякого права до єствованя, а ґр. Штірґ поспішив з запереченєм, коли якийсь слизькоязикий дневникар поспішив ся з виявленєм его кандидатури на міністра. Але що ґр. Штірк зовсїм не був би від того і що дійсно щось в тім роді підготовляє ся, показує се, що навіть цїсаря хотїв ґр. Штірґ підготовити на потребу коаліцийного міністерства підчас розмови в делеґациї, однак на се одержав відповідь, що ще не наспіла пригідна пора і що в тій хвилї таки урядниче міністерство найвідповіднїйше.

Одним словом австро-угорска угода і цлова тарифа а за нею торговельні договори, се головні задачі, які др. Кербер буде приневолений перевести в осени, а до того потребує піддержки головно Чехів, які тепер висувають на перед свої домаганя. Длятого почав міністер-президент з ними пересправи, а наколи буде відрочена рада державна, делеґациї і сойми покінчать свої роботи, тодї др. Кербер буде приневолений полагодити ческо-нїмецкий спір і тим промостити дорогу до парляментарного переведеня згаданих в горі задач. Мимоходом однак замітимо, що полагода ческо-нїмецкого спору, на нашу думку, не буде тотожна з розвязкою язикового питаня в Австриї, отже нам се не принесе нїякої користи.

Познаки часу.

Шовіністичний напрям в польскій прасї, який накликує до випираня руского елементу зі східної Галичини під позором »ratowania kresów«, прибирає вже не цїху орґії, але прямо шаленого танцю св. Віта. З безглузною очайдушностию кидають кличі нетерпимости, завзивають до безглядности і ширять їдь ненависти, не заховуючи навіть тої міри, якої всюда мусїв придержувати ся побідник чи верховод, коли у власнім своїм інтересї бажав, щоби его становиско удержало ся як найдовше.

Отсе якийсь непідписаний філярет з під Куликова написав в »Dziennik-у polski-м« статю, з якої досить виняти головні уступи, щоби дати понятє, до якого засліпленя довела наших Поляків теперішня »всепольска« течія. В моїй околицї — каже згаданий автор — найде ся таких в кождім селї по кілька, що визнають рим.-католицкий обряд, нїби Поляків (се правда! — Ред.), а окружені з усїх сторін Русинами, часто встидають ся своєї матерної мови(?) і межи собою говорять по руски (якіж се Поляки! — Ред.) — одним словом не мають почутя, що они є членами польского народа(?). Они не є в силї оперти ся рускому впливови і навалї, бо куди лише зверне ся — всюда і всьо, що лише видить і чує, се руске: руский хлоп, руский піп, руска церков, руска мова, судия і нотар Русини(?!), вїгде каплицї, анї польского костела, або дуже далеко — нїгде польского каплана, анї польскої школи не побачить(!), анї не почує нашої хорошої бесїди!

Зазначивши, що »obrona narodu polskiego na Rusi« є найважнїйшим і найстаршим народним обовязком, супротив якого уступають всї иньші на zachodnich kresach (отже навіть в Познаньщинї! — Ред.), і до якого польский край(!) і суспільність повинні приступити як найскорше, цїлою силою пари, з повною орґанїзациєю і з приміненєм найуспішнїйших средств — кличе сей гакатист: Передовсїм треба вийти з заложеня, що средства, примінювані до тепер краєм і суспільностию задля ширеня просьвіти і самосьвідомости польского люду на Руси, замешканого серед Русинів, *могуть бути достаточними лише на заходї; тут на східних kresach, де Поляки є в меншости, серед Русинів — они є зовсїм недостаточними і наміреної цїли не досягнуть.* Тут на Руси, де польский хлоп не має жадної опіки під народовим і релїґійним зглядом(!), а натомість загрожений з усїх сторін — завсїгди і на кождім кроцї — небезпеченьством винародовленя і врущеня, помітаний і висьміваний рускими хлопами, підцьковуваними нашими найсередечнїйшими, — *потреба примінювати успішнїйші средства, скорше дїлячи, що так скажу, безглядні.*

Як бачимо, се йота в йоту арґументи, запозичені від нїмецких гакатистів і канцлера ґр. Більова, який сказав, що статистика виказує менший розвій нїмецкости у східних (польских) краях, чим в західних (корівно нїмецких) і тому — потреба 500 мілїонів на кольонїзацийну комісию... Ся тактика є вопіючою до неба. Тому і не диво, що краківский »Naprzód“ ось як відзиває ся про тих польских гакатистів:

»Хочемо звернути увагу на прямо шалену неконсеквенцию наших шовіністів. Кождий Поляк мусить пястук затиснути на саму гадку про пруску кольонїзацийну комісию, але наші шовіністи з цїлим спокоєм пишуть про конечність кольонїзованя Руси мазурами! Польскі патріотичні ґазети обурюють ся на Schulverein, який в Галичинї удержує кілька нїмецких шкіл, а йота в йоту те саме хочуть робити на Руси! Чи ті люди не уміють оцїнити, що Русини мають таке саме право боронити ся перед Поляками, як Поляки перед Москалями або Нїмцями? Чи впрочім може хто брати серіозно собак з Dziennik-а Polsk ого, коли він хоче представити небезпеченьство зі сторони Русинів більшим, чим зі сторони Прусаків або Москалїв. Коли шляхтичі і псевдо-демократи на Руси хочуть Русинів держати в зависимости, то знаємо, що они боронять своїх мандатів, урядів, великих двірских обшарів і т. д. Але звідки польский хлоп або міщанин приходить до того, аби вдавати ся в братоубійчу війну з Русинами, з котрої лише хтось третий скористає! Ті, котрі старають ся очи Поляків відвернути від одного і другого Шлеска, ті, котрі в імя злочину славянофільскої комедиї хочуть дійти до угоди з царатом, а за те всї сили напружити для ослабленя і винародовленя Русинів, суть правдивими помішан-

цями, котрі нищать цілу нашу силу моральну, коли боремо ся о независимість. Уважаємо їх за епіґонів тих злочинців-маґнатів на Руси, котрі гнобили Русинів так довго, аж їх загорнула Москва, аби потому еще сильнійше давити Полякі і Русинів. А прім між тими сервілїстами веде Dziennik Polski«.

Ось так, щоби не наражувати ся прускому анї росийскому правительствам, загадують польскі філярети народну енерґію своєї суспільности звернути до винародовлюючих затій на галицкій Руси, засліплені тою перевагою, яку їм тут дали у руки австрийска політика і руска хитливість національна. Але забувають сердеги, що они ще не доросли до п вновласти Прусаків, щоби переймали їх бутні та нелюдскі плани. Цивілїзований сьвіт глядить з огидою на сї орґії безпощадного шовінїзму і як вірить в се, що Прусаки самі колись ляжуть під румовищем свого національного самолюбства, так ми ворожимо польским філяретам, що они ще із свого слабкого руштованя, яке кладуть до своєї »всепольскої« ідеї на Руси — поспадають коміть головами.

Схизма.

(Конець.)

Дальше на з'їздї руских сьвящеників і делеґатів руских церковних громад в Гарисбурґу Па. — як доносить америк. »Свобода — піднесено много несправедливих й кривдячих нашу церкву та обряд в Америцї фактів, яких допускають ся лат. епископи, котрих власть кажуть нам узнавати. А один з передбесїдників заявив слушно, що те, о чім ми ту говорили, є лиш малою часткою всього того.

Потім забрав слово п. Іван Глова: Вже досить кривд, більше не треба вичисляти, бо й з тих ясно, куда нам йти. Причиною всього є унїя нашої церкви з Римом, котрий підчинює нас лат. епископам. Ми-ж не латинники! Зірвати з Римом, се єдина рада, — а »проч з Римом«, се оправданий наш клич. Вношу, щоби приступити до дневного порядку, обговорюючи точка за точкою.

Приступлено до порядку дневного, а предсїдатель поставив першу точку під голосоване:

Чи маємо ми позволити на се, щоби рускі сьвященики узнавали над собою зверхність католицких епископів?

Принято одноголосно: неузнавати зверхности кат. епископів нїколи і під жадним услівієм.

Добре, щосьте так ухвалили, — забравши голос — мовить о. Ардан. — Тепер ходить о те, якби ту ухвалу виконати і запобігти можливій а навіть певній влізливости латинників до наших церковних справ. Люде повибудовували церкви і думають, що тільки они і більше нїхто не має до них права. Тим часом хто так думає, то милить ся грубо. Рим приказав належати руским сьвященикам під власть лат. епископів, і хоть галицкі і значна часть угорских сьвящеників з того розпорядженя сьміють ся і в практицї не виконують, але все мають від лат. епископів папери і суть повписувані до їх шематизмів (діректорі), а се власне є достаточною ключкою для лат. епископів, щоби вмішати ся.

Се річ не маловажна! Слиж, бо сьвященики належать або мають належати під власть лат. епископів, то се бізнес також цїлої громади. Навіть сама назва (greek)-cath. може бути для латинників ключкою. Лат. епископи довідавшись о тім будуть нас нищити, а хрунї будуть їм помагати. Нас ту днесь мало, о наших ухвалах довідає ся яких 20 тисяч ам. Русинів, а де решта? Тому нам треба забезпечити ся наперед, щоби нарід не дав збаламутити ся хруням та щоби всьо було згідне з правами рускої церкви і Сполучених держав. — На се треба пару місяців часу.

Щоби забезпечити ся перед влїзливостию католицких епископів і щоби рускі церкви виглядали на вні як одно тїло — піднесено гадку, щоби кожда руска церков носила імя »руска церков«, а не Greek Catholic, Hungarian Greek Catholik. United Greek Catholic і тим подібні назви, котрі тілько баламутять чужинців і своїх власних людий. В тій справі забирали голос п. Кирчів, Біляк, Ю. Криницкий, Т. Хомяк і оо. Ардан, Підгорецкий та Дмитрів, а по довгій дискусиї збір згодив ся на тоє, щоби всї церкви мали назву »руска церков« так по руски як і по анґлїйски.

Над справою урядовою повідомленя латиньских епископів, щоби не приписувати собі над Русинами права, забирали голос: оо. Ардан, Констанкевич, Підгорецкий та деякі сьвітскі люде, почім принято ухвалу, в протягу слїдуючих кількох місяців мають відбути ся парафіяльні мітинґи і парафіяне єсли згодять ся на се — най повідомлять латиньских епископів про свої ухвали.

Тепер прийшла під обради точка друга о записї церковних маєтків. Кількох людий забирали слово, почім ухвалено, що маєтки церковні повинні бути записані на тростіс (представителїв) громадских в той спосіб, щоби маєток несьміг переходити на їх наслїдників в уряді — але нїколи на каточицкого чи якого другого епископа або яких небудь поодиноких людий. Рівнож ухвалено, щоби зарадити ся адвокатів і, єсли тілько можливо, відобрати від латиньских епископів і ті церкви, що вже на них позаписувано.

Третою з ряду точкою була справа сповадженя потрібних і відповідних руских сьвящеників до Америки. ОО. Констанкевич, Ардан, Підгорецкий і т. Кирчів широко обговорювали сей предмет. Бесїдники вказували на те, що без достаточного числа відповідних, патріотичних сьвящеників годї тепер на разї о якийсь поступ між Русинами та що латинники знаючи про се, старають ся всїми силами недопустити наших сьвящеників до Америки, а в сей спосіб приспішити латиньщене тутешних Русинів. Ввиду сего, що впливови латинників піддають ся навіть рускі епископи і митрополит, ухвалено, щоби єсли нам не пришлють на наше жадане відповідних сьвящеників — старати ся о них зовсїм на свою руку, однак тілько о таких, що суть в повнім того слова значіню чесними людьми і рускими патріотами та перед своїм приїздом до Америки, порозуміють ся з „Радою Духовною«.

Опісля прийшла під розвагу збору справа видаваня чисто релїґійно моральної ґазети для американьских Русинів. Забирали голос: оо. Констанкевич, Бончевский, Підгорецкий, Ардан і п. М. Ґрацон з Мікіспорт, Па. Збори признали потребу такого видавництва, а дотично фондів на сю цїль сказали, що найлїпше, єсли заложить ся осібна в тій цїли видавнича спілка на удїлах і поведе сю справу. Зорґанїзувати ту спілку, збір поручив о. Бончевскому. Що до сего, якою правописию має бути ся часопись друкована, сказали зібрані, що се дїло приватне тих, що будуть ґазету писати і видавати.

Слїдувала пята з ряду точка вандрівних сьвящеників-місионарів. Збір заявив ся в засадї за тим, що доконче потреба таких місионарів Русинам в Америцї, бо тілько в той спосіб можна знищити »парташкарство« деяких сьвящеників і уратувати пороскидуваних по плейзах Русинів від винародовленя. Ввиду того однак, що на разї нема подостатком сьвящеників, котрі би заняли ті місця, де суть вже церкви — ухвалено справу місионарів відложити на будуче з тим однак додатком, що єсли би хтось з сьвящеників схотїв підняти ся сеї тяжкої працї, щоби єму дати всяку можливу поміч.

Не менше горячо диспутовано над справою виховуваня своїх власних руско-американьских сьвященаків, бо лиш такі сьвященики будуть могли успішно працювати між молодим доростаючим руско-американьским поколїнєм. Після предложеня многих проєктів зі сторони так духовних як сьвітских учасників збору, ухвалено, що найпораднїйше було би вже тепер старати ся о те, щоби здібнїйші рускі хлопцї ходили до висших шкіл, а єсли котрий з них покаже охоту до стану духовного, щоби такого післати до краю на дальшу науку, або тут по скінченю американьских висших шкіл, під надзором руского епископа і старших сьвящеників, до стану духовного приготовити. Розуміє ся, що в тім загал американьских Русинів повинен би дотичним молодцям помагати не лиш морально, але і материяльно.

Точку сему (приняте та поправки до статутів) відложено наразї на час пізнїйший.

З черги прийшла на порядок дневний точка: Папа а Руска Церков в Америцї. Дискусия над сею точкою забрала дуже богато часу, бо кождий з присутних так духовних як сьвітских забирав голос в тій справі, деякі навіть по кілька разів. Деякі бесїдники хотїли сейчас проголосити своє відорване від Риму, другі накликували до більше обережного поступованя в так важній справі, радили писати ще письма до Риму і т. п. Були й такі, що не узнавали і не узнають Папи, що радили здержатись з так рішучим кроком задля неприготованя народу, боячись могучого повстаня закол ту між людьми. Словом, були там висказані думки всїляких можливих відтїнків, від найбільше консервативних до найкрайнїйше радикальних. Ві всїх однак тих думках видно було, що они ідуть до одної цїли, а ріжниця між ними була тілько ріжницею тактики, а не засади.

Наконець принято слїдуючу ухвалу: Зібрані уважають в засадї зірване з Римом за конечне для добра рускої церкви і народу в Америцї, однакож справу сю задля єї важности повіставляють в завішеню, щоби весь народ міг докладно застановитись над нею і єї остаточно на найблизшім зборі сам порішити.

Опісля стали збори розбирати точку руско-американьского епископства. Як видно було з бесїд многих учасників (а говорили майже всї), то справа руского епископства в Америцї була би загально пожадана. Тілько що той епископ не може бути накинений жадними посторонними властями, але вибраний самим тутешним духовеньством і народом. Говорено також про се, що добре було би вибрати двох епископів, одного угорского і одного галицкого. Епископи такі не мусїли-б мати величезних палат і пенсий, але могли-б сидїти на більших парохіях, через що парафії не були-б змушені поносити жадних специяльних тягарів. Вибори кандидата зглядно кандидатів на епископів полишено до слїдуючих зборів, а на разї принято слїдуючу резолюцию: Нинїшний з'їзд протестує рішучо против накидуваня американьским Русинам яких-небудь духовних властий без їх згоди і заявляє ся за давно практикованим в християньских церквах а особливо в рускій церкві звичаєм, після котрого духовну старшину вибирав собі сам народ.

Кромі сего принято ще такі резолюциї: З'їзд ухвалює, щоби жаден руский сьвященик не відправляв богослужень в католицкім костелї.

З'їзд висказує своє найвисше обурене і погорду всїм тим сьвященикам, що замість постояти за права рускої церкви і обряду в Америцї помагають латинникам тїж нищити.

З'їзд уважає екскомунїкацию о. Ардана латиньским епископом за безпідставне вмішуване ся тогож в справи рускої церкви в Америцї, а особливо в Олїфантї і поручає се в тамошній церкві оголосити.

Слїдував доповняючий вибір членів ради духовної і головної. На місце уступившого предсїдателя Ради Головної вибрано о. Бончевского: На місце члена Ради Духовної о. Кешеляка вибрано о. Дмитрова.

Опісля приступлено до дискусиї над статутами. Назву товариства (§ 1.) змінено з »Товариство Руских Церковних Громад« на »Руска Церков«, по анґлїйски Ruska Cerkov і пороблено ріжні менші зміни в деяких параґрафах.

Слїдуючий з'їзд має відбути ся дня 5. серпня 1902. р. в Scranton, Pa. На тім вичерпав ся порядок дневний і предсїдатель о. Констанкевич закінчив збори молитвою.

Державна рада.

Пос. Пернерсторфер інтерпелював президента в справі сконфіскованя лїнцкою прокураториєю відчитаної вже в палатї послів інтерпеляциї. Між дальшими інтерпеляциями відчитано пос. Хода в справі видалюваня ческих і польских робітників з Прус і пос. Дашиньского в справі видаленя сьпіваків Комана і Тарнавского з Познаня.

З дневного порядку палата відослала до комісиї *закон про інжінерский титул* і приступила до нарад над законом про

речинцеву торговлю збіжем.

По промовах референта і кількох бесідників, які виступали против і за законом, заняв слово міністер рільництва Джіованелї і повторив свою заяву, яку зложив в економічній комісиї, що правительство не має нїчо против закона, ограничаючого торговлю збіжем і млинарскими продуктами. Відтак промовляло ще кілька бесідників, а після промов ґенеральних бесідників пп. Пешки і Фідлера замкнено засїданє з назначенєм слїдуючого на нинї рано.

Новинки.

— **Календар.** В недїлю: гр.-кат. Партикія; рим.-кат. Нікодема. — В понедїлок: гр.-кат. Талалея; рим.-кат. Еразма. — Ві вторник: гр.-кат. Константина, Єлени; рим.-кат. Кльотильди.

— **Від Адміністрациї.** Просимо наших ВП. Передплатників, відновити передплату і вирівнати залеглости, бо на кредит не будемо посилати часописи.

— **З'їзд товаришів-ґімназиястів**, що покінчили руску академічну ґімназию у Львові в 1887. р. відбуде ся дня 2 липня с. р. В сїй цїли відбула ся дня 28. с. м. нарада товаришів, замешкалих у Львові і єго найблизшій околици, на якій обговорено головні точки проєктованого з'їзду і вибрано комітет з трьох товаришів, яким поручено заняти ся скликанєм і устроєнєм сего з'їзду товаришів. Задля виконаня сего обовязку, наложеного на товаришів Львовян перед пяти лїтами нашим першим з'їздом, просимо всїх товаришів, на руки підписаного комітету прислати як найскорше свої адреси, щоби можна їм листовно прислати інформациї що-до подрібної програми з'їзду. У Львові дня 31. липня 1901. *Я. Витошиньский*, адреса: руска ґімназия; *Л. Лопатиньский*, адреса: редакция »Руслана«; *К. Студиньский*, адреса: унїверситет.

— **З бразилїйскої Парани** повернув до Львова Василиянин о. Антін Мартинюк, ревний провідник слова Божого між нашими заточенцями в бразилїйскій Руси. О. Мартинюк є одиноким сьвящеником, що перейшов здовж і вшир всї руск кольонії в Парані, прислянув ся долї і недолї наших поселенців, а єго цїнні записки з чотиролїтного побуту в Парані поміститимо небавом в нашій часописи.

— **Тарасове сьвято в Дрогобичи.** В память XLI роковин смерти Тараса Шевченка відбуде ся дня 2. червня с. р. в Дрогобичи *концерт* в сали Сокола заходом руских товариств при співучасти пянїстки п-нї Ю., скрипака п. Ст. Панькова і сьпівацкого тов-а »Лютня«. Акомпаньямент обняв п. Р. Ганїньчак. Вступне слово виголосить др. Стахура.

— **Тарасове сьвято у Відни.** Українське робітниче товариство »Поступ« у Відни устроює в недїлю, дня 8. червня с. р. в 41. роковини смерти Тараса Шевченка *сьвяточні вечерниці* з такою програмою: I. 1) Вступне слово. 2) Шевченко-Вербицкий: »Думи мої...« — хор мужеский. 3) Шевченко: »Розрита могила« — відделямує т. Томіцка. 4) Шевченко-Бачиньский: »Калина« — хор мужеский. II. 1) »Поет терпіня і побіди« — відчит т. М. Лозиньского. 2) Шевченко-Топольницкий: »Три шляхи« — хор мужеский. 3) Шевченко: »Кавказ« — віддеклямує т. С. Ганущак. 4) Федькович-Нижанковский: »З окрушків« — хор мужеский. Хоральні точки виконає »Сьпівацкий Кружок« студентского товариства »Січ« у Відни. Вечерниці відбудуть ся в салї реставрациї Regensburger Hof, I. Sonnenfelsgasse 2. Початок точно о год. 7. вечером. Вступ 40 сотиків.

— **Відозва „Шкільної Помочи" у Львові.**

Родимцї!

Видїл товариства »Шкільна Поміч« у Львові висилає на днях свого курьера по всїх Русинах міста для збираня ласкавих датків на бідну руску молодїж.

Як звісно, наше товариство поставило собі цїлею опікуватись бідними дїтьми в трех руских людових школах (в ц. к. мужеский і женьский школї вправ і в школї ім. Марк. Шашкевича) і в рускій видїловій, — заосмотрити їх одїжю і приборами шкільними, і допомагаючи їм до науки і до вихованя в духу церкви і народа на пожиточних членів нашої рускої суспільности. Для сповнена сеї гуманної цїли збираємо що року членьскі вкладки і добровільні дари від Родимцїв і других Добродїїв. Задача наша з кождим роком збільшаєсь, так як число рускої молодїжи зростає і тим самим потреби єї змагають ся.

Всї мійскі школи у Львові одержують для своїх бідних дїтий значні запомоги від заряду міста і від ріжних добродїйних товариств. Також не можемо і ми оставити наші школи без помочи. Сьвятим обовязком кождого з нас довжно би бути причинитись своєю лептою на сю найкрасшу цїль. — Ми звертаємо ся тому з горячою просьбою до всїх наших Родимцїв і Добродїїв о ласкаві дари, і надїємо ся, що нїхто за се не прогнївить ся (як се на жаль досї часом лучалось) і не відкаже нашій просьбі.

»Хто прийме се дитя в дім свій, мене прийме«, сказав Христос.

Кого не дійшла би наша просьба, зволить прислати свій дар на адресу нашої касиєрки п. Варвари Лїтиньскої, учительки женьскої учит. семинариї (мешк. при ул. Вірменьскій ч. 8.); а непотрібні річи дївочі до рук п. касиєрки, мужескі же до п. Ґамоти, управителя школи ім. М. Шашкевича (ул. Скарбкірска ч. 26.)

Від видїлу товариства »Шкільна Поміч«. У Львові дня 31. мая 1902. — *о. Александер Стефанович*, професор в женьскій учит. семинариї, голова. — *Іван Ґамота*, управитель школи ім. Марк. Шашкевича, член видїлу.

— **Страйк на львівскій політехницї** почав ся нинї і має тревати до часу, коли студентам буде можна відбувати збори на політехницї без нїяких ограничень. Така ухвала перейшла на вчерашних довірочних зборах на Стрільницї. За страйком голосувало 309 студентів, проти 28 але вкінци меншість порішила страйкувати солїдарно з иньшими. Ухвалені резолюциї на вчерашних зборах сконфіскувала ц. к. прокураторня в нинїшних ранїшних часописях.

— **Гради.** В остатних днях донесено краківскому тов-у обезпечень, що град наробив шкоди в околицях Борщева, Гвіздця, Коломиї, Лопатина, Мельницї, Переворска, Скалиту, а на Буковинї: коло Заставної, Радовець, Ґурагумори і Сторожинця.

— **З Тернополя** доносять телеґрафічно: Субєкта тутешної »Нар дної Торговлї« 19 лїтного молодця увязнено на жаданє прокураториї. Се таємниче увязненє має визати ся з видавництвом якихсь руских брошур.

— **З американьскої Руси.** Наш земляк, п. Микола Ардан, покінчивши медичні студиї на унїверситетї в Річмондї, в державі Вірджінїя, зложив лїкарский іспит і став асистентом одного з річмондских шпиталїв.

— **Мілїонові дурісьвіти.** Нема більшого чародїя на сьвітї як гроші. Досить є зашелестїти ними, а злетить ся цїла хмара людий, як риби до принади. Бачучи гроші, чоловік забуває сам о собі і о всїм, що єго окружає, стремить тілько, щоби гроші дістати, притім навіть найоглядднїйший і обережнїйший стає ся легкодушним. Приміром такої легкодушности послужить подїя, яка приключила ся в теперішнім часї у Франциї. В половинї минулого віка мешкав в околицях Тулюзи старий учитель Давріняк, якого відвідував якийсь пан Йосе з Іспанії, що мав лишити Давріняковн велику спадщину. В короткім часї Давріняк оженив ся з донькою фермера, яка також сподївала ся спадщини по своїм вітчимі. З супружества того прийшли на сьвіт дві доньки Тереса і Мария і кілька синів. Дїти сї виховували ся все в згадках і надїях про спадщину. Про сей спадок оповідали они всїм, хто тілько хотїв їх слухати, а розуміє ся гурток слухаючих щораз збільшав ся. Мабуть тим спадком приманений оженив ся з Тересою Фридрих Гумберт, син контрольора держави і міністра справедливости в тій надії, що вістане нараз мілїонером, але що спадку зараз не мож було взяти, тож Гумберт до того допоміг собі. В канцеляриї нотаря в Нікеї найдено завіщанє якогось пана Крафсфорда, що мав записати майно для панї Гумбертової, а друге завіщанє було, що сей пан записав майно для двох братів Роберта і Кароня. Гумберт постановив вихіснувати сю нагоду і підмовив якихсь двох братів (?) Крафсфордів до процесу о спадщину з панею Гумбертовою. Суд віддав під дозір Гумбертової огнетревалу касу імовірно небіщика Крафсфорда. В сїй касї мали находити ся цїнні папери і гроші. Процес тягнув ся кільканайцять лїт, а панство Гумберти жили як мілїонові пани. Перед кількома днями мав суд вже довести до кінця справу, та віддати спадщину до подїлу межи Гумбертову а братів Крафсфордів, але нараз виявило ся цїле обманьство а всї спадкоємцї розбігли ся на чотири вітри. Історня сего ось яка:

В часописи »Matin« оголошено підчас процесу цїлий ряд статей, в яких доказувано, що нїяких Крафсфордів не було і запису жадного нїхто не робив, а Гумберт тілько сам сотворив майно при помочи обманцїв, щоби Гумбертова могла у легкодушних позичати правдиві мілїони. Відпитуючи присуди, які признавали Гумбертовій мілїони, позичали єї люди гроші, а она закладала банки і торговельні доми та урядила свою палату після княжих вибагів. Лучались єї також і прикрі хвилї. Одного разу якийсь пан Келькеже одержав наказ відобрати від п-ї Гумбертової кілька тисячів франків, тож відгрожував ся, що піде в присутности сьвідків і нотаря до каси і сам возьме собі гроші. П-ї Гумбертова перелякалась тою погрозою і виплатила єму гроші. Якийсь директор банку в Ельбіф вложив свої гроші в операциї з панею Гумберт а не могучи тих гроший діждатись, застрілив ся. Єго наслїдник по кількох лїтах процесу виправував цїлу вірительність банку. Декотрим вірителям платила Г. хрестами почесної леґії, бо і духовних мала она в своїх руках, позичаючи їм (позичені) гроші. І була-б она гуляла зі своїм мужем ще довго, але вірителї почали признавати правду часописи »Matin« і один з них зажадав, щоби паню Гумберт відсунено від надзору над огнетревалою касою. А що і місце побуту панів Крафсфордів було для суду неясне, проте рішив предсїдатель суду зробити ревізию каси. Прийшли на місце, отворили касу і найшли в нїй замість стомідїонового майна — лише старі часописи, кілька безвартісних акций і старі пантофлї. Тепер доперва виявило ся обманьство. Гумберти натягнули сотки людей, а випозичені ними капітали доходять до 500 мілїонів франків.

— **Чи Адам Міцкевич був Поляком?** питає в ч. 3082 »Neues Wiener Journal« і відповідає так: Над сим питанєм вела ся недавно сильна борба межи прасою російскою а польскою. Що поет, котрий властиво розпочинає велику епоку польскої поезиї, сотворитель одинокої свого рода народної епопеї „Пан Тадей«, є горячим польским патріотом і що-до мови, поглядів і культури був Поляком, се природно не підлягає нїякому сумнївови. Але чи він був ним з походженя? В своїм пізнїйшім віку вертував Адам Міцкевич в старих паперах родинних і дійшов до пересьвідченя, що єго мати походила з родини жидівскої, яка перейшла на християньство. Се відкритє мало зробити велике враженє на поетї, якій тодї сильно нахилював ся до містицизму. На кождий случай він був не мало думний зі свого старинного спорідненя з пророком Еремією, якого доля так сильно до єго була подібна. На підставі свого леґендарного походженя, Міцкевич набрав замилованя до порівнань і метафор старого завіта, якими роять ся єго поезиї, як також і сильної нуклонности до жидів своєї вітчини, котрим посьвятив прекрасну стать жидівского цимбалїста Янкеля, якого »Концерт« в »Пану Тадею" становить один з найкрасших уступів польскої поезиї. А зі сторони батька? Сїмя була малошляхоцка. Московский архів міністерства справ внїшних заховує метрику хрещеня поета, в якій подано, що сей віднис виставлено на жаданє »generosus Dominus« Адама Міцкевича, а сей додаток прислугував лише шляхтичови з роду. Тим способом здає ся бути шляхоцтво сїмї на всякий случай стверджене. Сумнївови підлягає лишень старинність і походженє сеї шляхти. В 18. віцї надаванє шляхоцтва маючим хлопам і маломіщанам було в Польщі на дневнім порядку, бо шляхоцтво можна було осягнути за малою оплатою. Але що хлопске і маломіщаньске населенє Литви і надграничних провінций, було не польске а руске (Біла Русь), підчас коли Поляки становили лишень найвисшу верству аристократиї, і що нїякі документи не доказують кореня польского погодженя сїмї Міцкевича, прото насуває ся припущенє, що поет походить з рускої, доперва в 18. віцї нобілїтованої родини. Се припущенє скріпляє ся ще старою традициєю, після якої в Литві лишень ті родини, котрих назвиска кінчать ся на »скі« є чистого, а з окінченєм на »вич" є чужого походженя. Міцкевич взагалї не є одиноким з великих Поляків, котрі є чужого походженя. Також великий вожд Косцюшко був з походженя Русином, як також поети Кондратович і Залєский, котрого зачисляють до »української трійки«.

— **Два молоді аристократи**, ґр. Теодор Надасди і ґр. Юлїй Шекопіц, грали в »народовім« касинї в Пештї через три ночи в бакарата. Баталїя покінчила ся тим, що ґр. Надасди програв 1,300.000 корон. Оба многонадїйні молодцї не є панами свого маєтку, тому грали на »слово«, але мають богатих батьків, які певно полагодять ся між собою.

— **Підмінована Росия.** З Петербурга доносять, що на харківского ґенерал-ґубернатора кн. Оболенского зроблено замах. Стріл з револьвера хибив.

В Полтаві згоріла велика фабрика оружя і амуниції. Шкода виносить 5 мілїонів рублїв. Фабрику хтось підпалив.

Телеґрами.

Відень, 31. мая. Ческе Коло радило вчера над справою свого дальшого поведеня в парляментї і заявило ся проти податку від зелїзничих білетів.

Тернопіль, 31. мая. Поручник ґр. Куденгове (братанок намісника Чехії) прибув вчера на судову розправу проти залїщицких лихварів.

Льондон, 31. мая. Заступники Бурів ведуть мирові наради в Веренїкінґ на 20 клм. від зелїзничого шляху.

Копенгаґа, 31. мая. Бюро Ріцава доносить, що вість про ревізиту даньского короля Хрістіяна в Парижи є неімовірна.

Льондон, 31. мая. Условини закінченя мира межи Англичанами а Бурами обговорено у всїх подробицях.

ВАСИЛЬ ЩУРАТ.

Поезия XIX віка.

ФРАНЦ КОППЕ.

Фр. Коппе [1843], правдивий Парижанин, лучив сприт і дотеп з сентиментальним чувством щирости. Дебютував ліриками „Le Reliquaire“ і здобув собі славу діяльоґом в стихах „Le Passant“.

Чар чувства.

Хоч се́рце ли́чку га́рному є ра́де,
я все волю́ чувства́ красо́ю я́сні,
і по́гляд я волю́, ніж о́чи кра́сні,
о́сьміх волю́, ніж га́рних уст прина́ди.

І хто-ж не зна́в би, що цвиту́чу ро́жу
цьвіт уст твоїх приті́мнює собо́ю,
що о́чи в те́бе ся́ють все весно́ю
і на́че не́бо кра́ску ма́ють бо́жу.

Та лиш для ме́не, лиш для ме́не ни́нї
в твоїх оча́х блиска́ть ся бли́ски бо́жі;
менї лиш уст твоїх чудо́ві ро́жі
шлють о́сьміх ща́стя в радістній годи́нї.

За́ки я се́рце взяв твоє на вла́сність,
сьвіт ди́вувавсь твоїй красї без ми́сли і
я дав тобі той чар, що ним забли́сли
прина́ди всї — чувства́ живо́го я́сність.

ЖОЗ МАРІЯ де ЕРЕДІА.

Ередія в своїх „Les Trophées“ (1893) явивсь обновителем французького сонета. Кождий єго сонет, помимо тїсних меж вислову, блискучим стилем, барвностю слів і ясностю провідної гадки приневолює читача снуваги піддану поетом мрію, а кінцеві стихи сонета відкривають так широкі горизонти мисли, як коли-б прочиталось поему. Форма сонетів викінчена до краю.

Антоній і Клеопатра.

Із су́горба обо́є спогляда́ли пи́льно
на со́нний край Еги́пту в ніч душну́, таємну
і на ріку́, що в Де́льту па́даючи те́мну
до Са́іс чи Буба́стіе ко́тить ся безси́льно.

І ри́мський вожд, що во́лю втра́тив мимовільно,
чув на панци́рних гру́дех мов вагу́ яре́мну,
чув у побіднім се́рци страсть яку́сь надзе́мну
в обі́ймах рук, що мліли, пригорта́ли си́льно.

Вона́ звернула очи й сьвіжих уст кора́лї
до пя́ного пімо́ю при́страстю в розпа́лї;
воло́сє їй сплива́ло фи́лями на пле́чі.

А схи́лений над не́ю імпера́тор в ша́лї
уздрів в оча́х, де ся́ли я́сних зьвізд опа́лї
ціле вели́ке мо́ре й фльо́ту в час уте́чі.

Новий сьвіт.

Все на земли́ — від північних тума́нів
до полудне́вих жарів — безпере́чно,
все сме́рти му́сить улягти́ копе́чно,
і на́віть во́ди океа́нів!

Та в сторонї, де край лежи́ть поля́рний,
за вітчино́ю ледівців, снїгів
є дру́гий сьвіт, ледви́ чи леґенда́рний,
де би́ля ти́хих берегів.

до нинї фи́лї не діткну́в ся но́вен.
Туди́, в сей сьвіт я рвусь відва́ги по́вен,
туди́ несе́ мене́ свобідний дух.

Там стріну я тебе́ лиш, вічна зо́ре,
і там неха́й чуже́ для дру́гих мо́ре
пе́стить менї своєю гро́ю слух!

Найдешевші, тревалі

КЕРНИЧНІ ПОМПИ

як також помпи всякого рода і до кождої цїли, **рури, тревалі мотори вітрові, водопроводи** будує перше моравске заведенє для водопроводів і помп

Ант. Кунц

ц. і к. надворний доставець в Mährisch-Weisskirchen.

3(7-24).

Льоси на сплати місячні з правом до виграних по зложеню першої рати поручає банковий дім **Шіц і Хаєс** (Schütz i Chajes) **у Львові пл. Марийск. ч. 7.** Купно і продажа ефектів, льосів і монет. Виплата купонів. Безплатна ревізия льосів і ефектів. Проспекти висилає ся оплатно.

6(7—50

НАКЛАД А. ХОЙНАЦКОГО.

Лев Лопатиньский.

Сольо терно

оповіданє з льотерийних пригод. - - - - - -

— **Ціна 30 сот.** —

Набути можна в Ставропигійскій книгарни.

Відозва.

Виділ центральний підписаного товариства, виконуючи ухвалу учительских зборів, які відбули ся 4. мая с. р. в »Народнім Домі« в Чернівцях, рішив на засїданю з дня 21. мая, видавати з 1. січнем 1903 р. педаґоґічну часопись в об'ємі двох аркушів на місяць і установив річну передплату на 6 К. Щоби-ж то видавництво могло увійти в житє, треба єго передовсїм забезпечити з боку материяльного, а до того конче потрібно що найменше 200 певних передплатників. Звертаємо ся проте до Вп. Родимців, а особливо до Вп. учительства з просьбою, щоби зволили ласкаво поперти так важну для руского шкільництва справу і заявили нам найдальше до 15. червня, виразно на письмі, чи обовязують ся згаданий педаґоґічний місячник »Руской Школи« передплачувати. Заразом відзиваємо ся до всїх філїй нашого товариства і просимо як найскорше нам написати, чи і яким річним датком гадають они спомагати наше видавництво.

Від центрального виділу тов. »Руска Школа«.

Чернівцї, 23. мая 1902.

Антін Клим, голова. *Сергій Шпойнаровский*, секретар.

COLOSSEUM Ernesta Thorna

у Львові, в пасажи „ГЕРМАНА“ ул. Сонїшна

Найславнїйша проґрама!

від 16 до 31. мая 1902.

При співучасти військової музики 30. п. п.

1) **Увертура** (Реклямоґраф). 2) **Les Blavots,** француский дует ексцентричний. 3) **Misc Ада,** містичний ґльобус на високій лінії спіральній. 4) **Trio Decaruso,** ексцентричні волоцюги. 5) **Trio Braatz,** на линві. 6) **Орхестра.** 7) **Tilly Bébe,** 14-лїтна дївчинка зі своїми 12 абісиньскими львами. Перестанок 10 мінут. 8) **Орхестра.** 9) **Mlle Marya Bollero,** трансформацийна дансерка. 10) **Riva i Dixas,** ікарийскі забави на живім підкладї. 11) **Miss Arra Mozza,** на ровері. 12) **Фонокінема-театр.**

Що дня о 8. год. вечером велике представленє. В недїлю і сьвята два представленя. Що пятниці **High-Life** представленє. Білети вчаснїйше можна замовляти і набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 9. у Львові.

— РІК ЗАСНОВАНЯ 1892. —

Від огню обезпечайте ся тілько в »Днїстрі«.

Днїстер

Товариство взаїмних обезпечень

Львів, ринок ч. 10. (дім »Просьвіти«).

є одиноким руским Товариством асекурацийним.

Фонди »Днїстра« з днем 31. грудня 1901.

Фонд резервовий	386.402 кор. 83 сот.	разом 645.383 кор. 59 сот.
Резерва премії	205.227 „ — „	
Резерва специяльна	6.000 „ — „	
Фонд емеритальний	47.753 „ 76 „	

»Днїстер« обезпечає будинки як також збіже і пашу против шкід огневих. Всї три ВП. Ординарияти припоручили **»Днїстер«** Веч. Духовеньству і всїм вірним.

Оплата премії в »Днїстрі« є уміркована, а чистий зиск — надвижку з оплат — розділяє **»Днїстер«** межи своїх членів яко звороти. В р. 1900. і 1901. виносить зворот 8%.

Шкоди виплачує **»Днїстер«** дуже скоро, а оцїнку шкід переводить разом з делеґатом і 2 членами місцевими. До 31. грудня 1901. виплатив **»Днїстер«** 5.075 відшкодовань в сумі 2,656.787 кор.

Члени »Днїстра« можуть без перешкоди затягати позички в Банку краєвім і касах ощадности, бо каси ті принимають полїси **»Днїстра«** при позичках гіпотечних.

На житє можна обезпечати через **»Днїстер«** — капітали на дожитє, посмертні капітали, посаги, ренти і т. д. — краківскім Товаристві, а з провізиї від тих обезпечень відступає **»Днїстер«** часть на рускі добродійні цїли.

Аґенциї передає **»Днїстер«** радо селянам, господарям, особливо де нема **»Днїстра«**. Аґенти заробили 349.486 кор. провізиї.

На житє обезпечайте ся тілько через »Днїстер«.

Селяне! убігайте ся тілько о аґенциї »Днїстра«.

За певну і добру льокацию

поручаємо

4 ½% листи гіпотечні
4% листи гіпотечні коронові
5% листи гіпотечні преміовані
4% листи товариства кредитового земского
4½% листи Банку краєвого
5% облїґациї Банку краєвого
4% позичку краєву
4% облїґациї пропінацийні

і всїлякі ренти державні

Ті папери продаємо і купуємо по найточнїйшім курсї деннім.

КОНТОРА ВИМІНИ

ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ Гіпотечного

Видає і відповідає за редакцию **Лев Лопатиньский**.

З друкарнї В. А. Шийковского.